Vegetarisk Tidsskrift

I dette nummer bl. a.:

Farvel til grisen

Når vinteren strenges

Frøen i brønden

Vitamintilskuddet skal meget højere op!

»Sport«

Som for 100 år siden

Chr. Venø og brevduerne

Hvalindustri

Køkkenkrogen

Udgivet af Dansk Vegetarisk Forening

49. årgang
nummer 3-4
Marts-April 1956

Ren vegetabilsk margarine

Til underretning for Dansk Vegetarisk Forenings medlemmer skal vi meddele, at Den Sanitære Fødevarefabrik, Baldersgade 14, Kbhvn. N., er den eneste, som har tilladelse til at fremstille margarine, vitaminiseret uden dyriske produkter. Margarinen leveres i pakker à ½ kg (portofrit ved aftagelse af mindst 5 pakker pr. gang) og kan foruden fra fabrikken også fås i forskellige forretninger (se annnocerne). Medlemskort (1956) må forevises. Fra provinsen opgives medlemskortets nr.

Foreningens og formandens adresse er: Havebrugskonsulent H. Mosegaard, Agade 114², Kbhvn. N., GO 1163u, postkonto 256 56. Mosegaard er tillige kasserer og ansvarhavende redaktør af *Vegetarisk Tidsskrift.*

Foreningens næstformand: repræsentant N. Nielsen, Åbakkevej 19, 1., Kbhvn. F., DA 8222y.

Kontingent inkl. abonnement på Vegetarisk Tidsskrift: Enkeltmedlemmer kr. 7,00, ægtepar kr. 8,00, medlemmer under 20 år kr. 3,00. Livsvarige medlemmer kr. 75,00, ægtepar kr. 100,00.

Abonnement på bladet kr. 6,00 (udlandet 7,00). Kan bestilles hos postvæsenet eller bladets ekspedition.

Dr. Michael Larsens Vegetariske Børnehjemsfond's kasserer: Oluf Egerod, Bellahøj skole, Brønshøj, postkonto 2 82.

Vegetariske kursteder og restauranter i Danmark:

Vegetarisk Spisesalon, Borgporten 23², Århus.
Horseløkke Kurhjem, Fåborg.
Råkostkurstedet »Humlegården«, Humlebæk.
Skodsborg Restauranten, St. Kongensgade 36—38, mezz., København.
Vegetarisk Køkken, Kongensgade 39, Odense.
Skodsborg Badesanatorium, Skodsborg.
„Eckbohus", Bjerre strand pr. St. Fuglede (sommer).
Råstrup Kursted, Christiansminde, Svendborg.
Dansk Råkost-vegetar skole og pension, Kongevejen, Helsingør.

Vegetariske spisesteder i NORGE:

OSLO:
Mensana, Universitetsgt. 20.
Bios, Kronprinsensgt. 5.

TRONDHEIM:
Linnea Hotells helserestaurant.

Det er med særlig glæde, vi denne gang, med velvillig tilladelse kan viderebringe »Politiken«s kronik for d. 8/3 1956.

Farvel til grisen

Landbruget, hungerproblemerne og naturvidenskaben — En teoretisk fremtidsbetragtning

Professor ved Landbohøjskolen, *Sigurd Tovborg Jensen*, diskuterer i dag, hvor det er 100 år siden, rigsdagen vedtog at oprette Landbohøjskolen, landbrugets fremtid. Han ser for sig et landbrug uden husdyr, men med hovedvægten på dyrkningen af kulturplanter.

Det er landbrugets opgave at forsyne os med levnedsmidler, men opgaven vanskeliggøres derved, at mennesketallet i Danmark vokser hastigt, samtidig med at byer, autostradaer, kaserner og idrætspladser hver dag æder sig længere ud i det grønne land, hvorfra befolkningen flygter til byerne.

Landbruget står derfor nu — hos os som andre steder i verden — over for det problem, at færre og færre mennesker må producere flere og flere levnedsmidler på mindre og mindre arealer. Problemet kan synes uløseligt og har i de senere år givet anledning til mange bekymrede spekulationer over menneskeslægtens fremtid og skæbne. Blandt disse var også en genoptagelse af englænderen Malthus' ca. 150 år gamle teori, som går ud på, at jordens befolkning vokser langt hurtigere end mulighederne for levnedsmiddelproduktionen, og at verden derfor inden for et overskueligt tidsrum vil blive udsat for hungersnødkatastrofer af hidtil ukendt omfang.

Spådomme af denne art er følelsesbetonede og hviler på spekulativt grundlag. Vil vi danne os et pålideligt skøn over landbrugets muligheder for at ernære jordens voksende befolkning i fremtiden, må vi ty til naturvidenskaben, som alene kan give os nøglen til dette problems løsning.

Vi ved fra den, at mennesker og dyr fra naturens hånd er henvist til at ernære sig af organiske stoffer. Organiske stoffer er ifølge kemikerens definition kulstofforbindelser, hvoraf der kendes et overordentligt stort antal. Mange af disse kan fremstilles kunstigt, men kunstigt fremstillede organiske stoffer er ikke levnedsmidler, det er kun stoffer, som dannes i levende organismer, d. v. s. ved planters og dyrs vækst. De fleste af disse naturlige organiske stoffer er i kemisk henseende kompliceret byggede forbindelser af grupperne kulhydrater, fedtstoffer og æggehvidestoffer.

I kulhydrater og fedtstoffer indgår kun grundstofferne kulstof, ilt og brint, i æggehvidestofferne tillige kvælstof, svovl og fosfor. Alle disse stoffer findes på jorden i praktisk talt ubegrænsede mængder, men selv den dygtigste kemiker formår ikke at fremstille levnedsmidler af dem. Det gør derimod de grønne planter, der med rette kan betragtes som en slags kemiske fabriker, der ved deres vækst producerer fødevarer.

»Råstofferne« for denne fabrikation er simpelt sammensatte såkaldte uorganiske stoffer, nemlig luftarten kuldioxyd, vand og relativt små mængder af forskellige salte — de samme ingredienser, som et glas mineralvand består af — og fabrikens drivkraft er sollyset.

Planternes vækst og udvikling bestemmes af solvarmen, regnmængden og jordbundens indhold af næringssalte. Det er derfor klimaet og jordbundens beskaffenhed, der sætter grænsen for høstudbyttets størrelse og dermed for ernæringsmulighederne inden for et givet landområde. Klimaet er man i landbruget ude af stand til at ændre, men jordbundens beskaffenhed og dermed også høstudbyttet kan forbedres stærkt ved rigtig jordbehandling og gødskning.

Plantevækst og den dertil knyttede stofproduktion er en nødvendig forudsætning for alt dyreliv, og det er omfanget af denne proces, der til syvende og sidst bestemmer, hvor mange dyr og mennesker der kan leve på jorden. Jo færre dyr, desto flere mennesker og omvendt, hvad der vil fremgå af følgende betragtninger.

En stor del af den årlige planteproduktion bliver hurtigt fortæret af mennesker og dyr. Nogle dyr æder kun dele af planter, mens andre er kødædere (rovdyr) og ernærer sig ved at dræbe og fortære deres planteædende medskabninger, hvis muskelvæv og andre bløddele er udmærkede næringsmidler. Menneskene indtager en art mellemstilling inden for disse to kategorier.

Det er ofte blevet hævdet, at mennesker af naturen slet ikke er bestemt til kødædere. Det er derfor en på en måde naturstridigt, at vi nu er blandt de grummeste af alle rovdyr. (Der slagtes alene i Danmark ca. 20.000 svin om dagen). Vi kunne, påstås det videre, leve sundere og længere ved blot at spise planteføde og give afkald på animalske levnedsmidler. Det er ikke usandsynligt, at denne påstand er rigtig, og det er givet, at levnedsmiddelsituationen i verden derved ville stille sig langt gunstigere, end den gør i dag.

Vi ved fra ernæringsfysiologien, at en gris, der fedes op med korn for senere at blive spist af mennesker, kun lægger ca. en fjerdedel af kornet på kroppen. Resten »forbrænder« i dyrets organisme og udskilles deraf som stofskifteprodukter, kuldioxyd, vand og »askebestanddele«, altså netop de samme materialer, som planterne behøver for at producere nyt organisk stof. Dermed er kredsløbet i naturen sluttet og alt tilsyneladende såre godt. Men hvis mennesker havde spist kornet i stedet for at give det til grisen og senere spise den, kunne tabet på de omtalte tre fjerdedele være undgået; thi korn er et fortræffeligt næringsmiddel — også for mennesker.

Fysiologien lærer os tillige, at et voksent menneske hver dag i ernæringen behøver ca. 2500 kalorier for at bevare sundheden, legemsvægten og arbejdsevnen. Et kilo korn leverer ca. 3300 kalorier, altså betydeligt mere end et menneskes daglige behov. Anvendes kornet som svinefoder, fås kun ca. 700 kalorier igen i form af flæsk, mens resten — de 2600 kalorier — er medgået til at holde dyrenes livsfunktioner igang. Giver man kornet til høns med ægproduktion for øje, kvitterer de med kun

ca. 300 kalorier. Flæske- og ægproduktion — såvel som al anden animalsk levnedmiddelproduktion — er uløseligt forbundet med store tab af næringsværdier.

Statistiken fortæller, at der hvert år høstes ca. 130 mill. afgrødeenheder her i landet, ca. 3 gange så meget som for 100 år siden. Ved en afgrødeenhed forstås 100 kg korn eller den mængde af anden afgrøde, der har samme værdi som foder for husdyr.

Planteproduktionen omsættes gennem vore kvægbesætninger til »forædlede« landbrugsprodukter, og eksport af disse varer er for tiden landets vigtigste indtægtskilde. Ved forædlingen tabes, som allerede nævnt, størsteparten af afgrødernes kalorieværdi, og det må derfor erkendes, at vort højt udviklede landbrug set på overbefolknings- og hungerproblemets dystre baggrund er lidet rationelt og arbejder med en urimelig stor spildprocent. Lignende betragtninger kan med rette gøres gældende andre steder i verden, hvor der drives landbrug med stor animalsk produktion.

Dette betyder ingenlunde, at man straks bør afskaffe alle husdyr og drive kvægløst landbrug. Der tales blandt ernæringsfyiologer om »tomme kalorier«, hvorved menes, at mennesker ikke kan leve af kalorier alene. De må i den daglige kost nødvendigvis indtage en vis mængde æggehvide, vitaminer, salte m. fl. stoffer, som er særlig rigeligt til stede i kød, æg og mælk, og det hævdes fra visse sider, at vi ikke kan få tilstrækkeligt deraf i ren planteføde, uden at kosten bliver alt for voluminøs og vanskelig at fordøje.

Denne opfattelse, hvis rigtighed bestrides fra anden side, anføres bestandig i den animalske produktions favør. For denne produktions delvise opretholdelse taler desuden, at store landområder verden over henligger som lave, vandlidende arealer eller halvtørre stepper og vanskeligt lader sig dyrke rationelt. De udnyttes som græsgange, og der produceres på dem store mængder animalske levnedsmidler, hvorved — da mennesker jo ikke kan æde græs — disse områder nyttiggøres til fødevareproduktion.

Et landbrug med husdyrhold har da fremdeles berettigelse, men det er udpræget luksusbetonet, og i fald jordens befolkning bliver ved med at vokse i det nuværende tempo, vil det efterhånden blive fortrængt af andre driftsformer med hovedvægten på dyrkning af kulturplanter, som vi kan fortære direkte, d. v. s. korn, olieplanter, frugt og grønsager. Sådanne driftsformer er allerede fremherskende i Det fjerne Østens tæt befolkede lande. Husdyrholdet er der minimalt, og befolkningen lever vegetarisk med ris som det vigtigste næringsmiddel.

En lignende tendens er nu mærkbar i det tæt befolkede Holland, som er græslandet par excellence. For at imødegå tab af næringsværdier ved kvæghold har man der forsøgt fremstilling af æggehvidekoncentrater til menneskeføde ved fabriksmæssig oparbejdning af grønt græs. Selv om der blot er tale om indledende forsøg, er der ingen tvivl om, hvor udviklingen bærer hen. Den vil hos os — og mange andre steder i verden — komme til at gå i samme retning. Husdyrene vil gradvis fortrænges af mennesker og gartneriet blive den fremherskende form for jordbrug.

En kendt dansk vegetar, *H. Mosegaard,* angiver, at der på Danmarks jord med de nuværende dyrkningsmetoder kan produceres mad nok til 100 mill. mennesker, hvis vi afskaffer husdyrene og i stedet for græs og foderroer dyrker frugt og grønsager. Det er et tankeeksperiment, som ikke vil blive realiseret i vor tid, men det er vel underbygget, og det har krav på mere end kuriositetens interesse, sålænge adskillige hundrede millioner mennesker lever på eller under sultegrænsen.

Denne sørgelige kendsgerning skyldes ikke, at der rundt om i verden savnes muligheder for at øge høstudbyttet, men alene at de foreliggende muligheder ikke bliver udnyttet. Hvis al den viden og teknik, landbruget nu råder over, kom til anvendelse, kunne der produceres fødevarer nok til en befolkning adskillige gange større end jordens nuværende, også uden at man i første omgang behøvede at afskaffe husdyrene.

Det er vanskeligt at skønne, hvor meget jordens samlede planteproduktion ved forbedrede dyrkningsmetoder kan drives i vejret, men det må anses for givet, at vi endnu er meget langt fra det tidspunkt, da det bliver solskinsmængden — fabrikens kraftkilde — som begrænser høstudbyttet her i landet. Dette fremgår bl. a. af, at det største hvedeudbytte, som hidtil er målt i Danmark — 8500 kg pr. ha — er mere end dobbelt så stort som gennemsnitsudbyttet på tæt ved liggende arealer med samme klima og belysning.

Der er teoretisk intet til hinder for, at landbrugets planteproduktion kunne gøres uafhængig af jordbunds- og klimaforhold ved hjælp af glasoverdækning samt kunstig vanding, opvarmning og belysning på samme måde, som det er sket i drivhusgartneriet, og derved ville ernæringsmulighederne på jorden blive næsten ubegrænsede.

Et jordbrug af den art vil dog kræve et meget stort energiopbud (kraftforbrug), større end det kan dækkes ved hjælp af jordens hastigt svindende kul- og olieforråd kombineret med endnu ikke udbyggede vandkraftreserver.

Landbruget anvender allerede med de nutidige metoder meget store energimængder i form af brændselsolie og elektricitet. Olie- og kullejernes tømning, der før eller senere bliver en kendsgerning, ville, om den fandt sted pludseligt, betyde en katastrofal nedgang i levnedsmiddelproduktionen. Industrien og bysamfundene, der forbruger endnu større mængder energi end landbruget, ville desorganiseres og menneskene falde tilbage på det primitive agrarsamfunds stadium, hvor jorden dyrkes med håndredskaber. Det er indlysende, at et sådant tilbagefald ville give anledning til store sociale omvæltninger og en kraftig reduktion af befolkningstal og levestandard. Svindet i jordens energibeholdninger har derfor længe truet slægtens velfærd — i langt højere grad end den stærkt diskuterede overbefolkning og høstudbyttets forringelse som følge af rovdrift, jorderosion og mangel på gødningsstoffer.

Denne trusel er nu ved at blive trængt i baggrunden af atomfysikens hastige udvikling. Sagkyndige på dette område angiver, at der alene ved atomkernespaltning (fission) hos det relativt sjældne grundstof uran vil kunne vindes en energimængde ca. 40 gange så stor som den, alver-

dens kul- og olielejer indeholder og nogen sinde har indeholdt. Dertil kommer, at sammensmeltning (fusion) af brintkerner til helium, den proces, der holder solen varm, muligvis også vil kunne tæmmes og udnyttes til fredelige formål. Hvis det er tilfældet, vil energiproblemet være endeligt løst og dermed også hungerproblemet.

Den, som lever, vil se. Atomkernereaktioner og den dertil knyttede radioaktivitet er under visse omstændigheder ødelæggende for alt liv, og det synes langt lettere at udnytte disse enorme kræfter til destruktive end til konstruktive formål. Bragene fra uran- og brintbomber har givet genlyd i presse og radio og skabt en atmosfære af uro og frygt blandt alle folkeslag, en frygt, som er velbegrundet. Vi kan kun håbe, at man for stedse vil afstå fra at slippe de destruktive kræfter løs, og at man i stigende omfang vil udnytte de store muligheder, atomfysiken indebærer, til nyttige formål som f. eks. grundstofisotopernes anvendelse til klarlægning af en række vigtige biologiske processers forløb. Denne anvendelse er allerede vidt fremskreden i landbrugsforskningen og har givet udmærkede resultater.

S. Tovborg Jensen.

Fra det nordlige Jylland

meldes der om 5 fremmelige drenge, der ved hjælp af brødstumper havde lokket måger til sig og derefter beskudt dem med luftbøsser.

En vingeskudt måge blev taget med indendørs, hvor man fortsatte bombardementet, indtil dyret endelig havnede i skraldebøtten.

Politiet fik nys om sagen, men overlod generøst afstraffelsen til forældrene.

Geografisk set var der såmænd ikke ret meget i vejen for, at i hvert fald nogle af de charmerende drenge kunne være sønner af de »jægere«, hvorom der meldes — tilfældigvis i samme avis —, at de trænede deres jagthunde ved at lade disse øve sig på en ræv, ikke ude på frit felt, men spærret inde i en lade!

Er det ikke det, vi så ofte har sagt: Som de gamle sjunge så pippe de unge.

Fra en anden lokalitet indtraf den meddelelse, at en ræv blev skudt umiddelbart før den skulle føde et bemærkelsesværdigt stort kuld hvalpe. Kan man da ikke engang lade den vordende moder i fred?

Kongressen i Bombay

Fra American Express Company A/S har vi modtaget tilbud på at ordne rejsen til Bombay for dem, som kunne tænke sig at deltage i kongressen.

Båd fra England tager ca. 17 dage og koster ca. 1400 kr.

Turist-fly København—Bombay retur koster ca. 4745. Her er rejsetiden kun ca. 2 dage.

Da det kan være vanskeligt at skaffe pladser netop i februar, anbefales det at bestille plads snarest.

Vitamin-tilskuddet skal meget højere op!

Ved et møde i Århus, hvor ca. 500 landhusmødre var til stede, slog forstander Folmer Dam fast, at videnskaben er kommet til det resultat, at man må regne med større vitaminmængder end hidtil. Man har hidtil talt om behovet — altså den mængde, der skal til for at undgå vitaminunderskud — men det er ikke nok at undgå sygdomme, så derfor har videnskaben nu sat kalkmængden op med 25 pct. A- og B2-Vitamintilførslen er øget med 25 pct. og C-vitamintilførslen til det dobbelte.

I denne forbindelse oplyste forstanderen, at grahamsbrød også vil blive beriget ligesom hvedemelet.

Iflg. udregninger i forstanderens egen husholdning skulle det være muligt i landbohjem at lave forsvarlig kost for 2 kr. pr. person pr. dag. I byerne vil det koste 2,70 kr.

I øvrigt mente forstander Dam, at landbrugets egne millionforetagender burde påtage sig at finansiere ernæringsundersøgelser.

(Efter referat i »Landet«).

Det er allerede et par år siden, at VT kunne bringe det væsentligste af ovenstående vedrørende vitaminbehovet med amerikanske tabeller som kilde, og når forstander Dam nu efterlyser større beløb til ernæringsundersøgelser, synes det, som motiveringen herfor allerede er givet med den oplysning, at »videnskaben« hidtil har regnet 100 pct. forkert i hvert fald for C-vitaminets vedkommende.

Og så tror man endda, at man kan opretholde en passende vitaminbalance med ca. 100 g grønsager pr. dag, således som det for nylig fremgik af et foredrag i husmoderens halve time, og de 100 g er langt over gennemsnittet.

Som for 100 år siden

Er der for få mikronæringsstoffer i jorden, trives planterne ikke. Er der for mange af disse stoffer, trives planterne heller ikke. Her gælder altså også det gamle ord, at for lidt og for meget fordærver alt. Mikronæringsstoffernes store betydning ligger i, *at de indgår i hormoner, enzymer og vitaminer,* som regulerer planternes stofskifte. At planterne ikke kan tåle for mange hormoner og mikronæringsstoffer udnyttes f. eks. ved ukrudtsbekæmpelsen.

Professor *F. Steenberg,* Landbohøjskolen, har talt i radioen om mikronæringsstofferne. Efter hans mening er mangan, kobber og bor de mikronæringsstoffer, som har den største betydning for jordbruget i dag. Foreløbig er jern, zink og molybdæn af mindre betydning. Mens forbruget af kvælstof, fosfor og kali siden krigen er mangedoblet, bruges der i dag næsten ingen gødninger, som indeholder mikronæringsstoffer. Vi arbejder på dette område omtrent som for 100 år siden, sagde professoren.

Man har længe ment, at staldgødning og ajle var tilstrækkelig til at dække behovet for mikronæringsstoffer i jorden. Men ved planternes omsætning gennem husdyrene sker der tab, *og i det lange løb vil de*

naturlige gødninger slet ikke være nok. Man hører også den tanke fremsat, at når f. eks. en bygafgrøde bruger 10—15 gram kobber i en vækstperiode, så kan vi vel klare os en gang for alle ved at give 50 kg blåsten eller kobbersulfat med over 12.000 g kobber. Men sådan er det desværre langtfra. Alle jorder og især jorder, der er tilbøjelige til at blive kobbermanglende, har en kolossal evne til at binde kobber og de fleste andre mikronæringsstoffer så stærkt, at virkningen næste år aftager betydeligt. Man må heller ikke tro, at man ved tilførsel af små kobbermængder ved kartoffelsprøjtning kan ophæve kobbermanglen på jorder, der virkelig viser kobbermangel.

På grund af den kraftige jordbinding bør man mere og mere gå over til at udsprøjte mindre mængder mikronæringsstoffer på afgrødernes blade, hvorfra der sker direkte optagelse. Herved kan der vindes betydelige beløb, og hvad der er vigtigere — også de mange mindre tab vil kunne begrænses økonomisk, hvis man kan blande mikronæringsstoffer i hormonsprøjtevædskerne til ukrudtsbekæmpelse.

I de senere år har man ved systematiske undersøgelser i Jylland fundet, at omkring ⅔ af sandjorderne er mere eller mindre kobbermanglende. Vi véd ikke, hvor udbredt mangan- og bormangel er her i landet, men man tør næsten ikke tænke på, hvad der kan afsløres, hvis lignende undersøgelser blev gennemført for disse næringsstoffers vedkommende, udtaler professor Steenbjerg. Kobberundersøgelserne i Jylland gør os urolige, men disse undersøgelser *kan* blive begyndelsen til mange gødskningsmæssige fremskridt på dette område i de kommende år.

(Landbrugets Informationskontor).

Vodka

bliver nu også fremstillet her i landet, sandsynligvis for at kunne tilfredsstille det forbrug, der må forventes, efter at diverse prominente personer har fået lov ikke alene at besøge Rusland, men også at vende tilbage.

Med hvilken promille, de vendte tilbage, er vel ikke oplyst — da de næppe selv førte gavebilerne —, men skal man tro avisreferaterne, har den nok ligget temmelig højt under og efter de skålfester, der blev afholdt til »ære« for vore statsmænd.

Hvis der da i det hele taget var nogen ære ved at deltage heri.

Har nogen diplomat nogensinde nægtet at deltage i disse drkkeskikke? Risikerer sådanne udbrydere at blive forvist til ubeboede egne, eller hvad sker der dem?

Såfremt der ikke var overhængende livsfare forbundet med at sige nejtak til vodkaen, burde der måske være gjort et forsøg — om ikke for andet så for at vise, at vore statsmænd kom fra en kulturnation — hvis de altså gjorde det.

Men nu kan der altså fås vodka.

De, som har lært kemi i mellemskolen, vil vide, at det virksomme stof i denne vædske er den samme, som vore hjemlige sprittere benytter sig af.

Idet vi erindrer om meddelelsen i sidste nr. af VT angående billigere forsikring, bringer vi nedenstående interview, som Ekstrabladet har haft med A-forsikringen:

Næsten 100 kr. billigere at forsikre lille bil, hvis man er afholdsmand

Bilister, der er afholdsmænd, har betydeligt færre skader paa deres vogn end andre bilister og faar i langt færre tilfælde vognen stjaalet. Dette er fastslaaet af svenske motorføreres afholdsforbund, og vi har spurgt direktør Aage Svensson fra det tilsvarende forsikringsselskab her i landet — A-Forsikring, Gensidigt Forsikringsselskab for Afholdende — om man har gjort lignende erfaringer herhjemme.

— Dertil er vort selskab desværre for nyt, svarede han. Vi begyndte først tegningen af forsikringer i oktober, og selv om tilslutningen har været større straks fra starten end ventet, kan vi endnu ikke danne os et overblik over afholdende danskeres motoruheld.

Men vi véd fra Sverige, at afholdsbilisterne har 30 pct. færre uheld og skader end andre motorførere, og at et lignende forhold gør sig gældende inden for ulykkesforsikring. Naar folk forstaar at passe paa de stærke drikkevarer, er de ogsaa ansvarsbevidste paa andre punkter.

— Hvor meget billigere er det saa at tegne en forsikring i Deres selskab, naar man er afholdsmand?

— En kombineret ansvars- og kaskoforsikring for privatkørsel med en lille bil til 15.000 kr., som i andre selskaber koster 590 kr. om aaret og 414 kr. efter fradrag af bonus i skadefri aar, vil hos os koste henholdsvis 500 og 327 kr., saa det er en del, man sparer.

— Og hvordan kontrollerer De, at den forsikrede lader være med at drikke?

— Han forpligter sig ved forsikringens tegning til at afstå fra nydelsen af alkohol under forsikringen, og skulle det vise sig, at en eller anden overtræder dette løfte og kommer galt af sted, vil vi afvise ethvert skadekrav.

B. & W.

har i årevis været utilfredse med, at en cigarhandler hver dag mødte op på vejen udenfor virksomheden medbringende et antal »halve aber« til fortæring i arbejdstiden.

I betragtning af, at arbejdet i en sådan virksomhed ikke er helt ufarligt, især hvis promillen ligger lovlig højt, ville man synes, at ledelsen var i sin gode ret til at søge de ret talrige arbejdsulykker forebygget på passende måde; men nu har selve højesteret erklæret, at der skal være frit lejde for såvel den handlende som hans flasker.

Ekstrabladet deltager i jublen over, at arbejderne nu kan få spiritus til at »varme« sig på. Redaktionen står åbenbart endnu på det standpunkt, som var anerkendt i forrige århundrede, tiltrods for at videnskaben forlængst har konstateret, at alkohol bl. meget a. nedsætter legemstemperaturen.

Fra England

De britiske drikkevaner undergår i denne tid en interessant ændring, idet der ganske vist drikkes en smule mindre øl, hvorimod salget af whisky er steget med 10%, og vinen er gået frem med 100%.

De gode briter synes at miste smagen for de ellers så populære pub'er og foretrækker at anskaffe sig de attråede promiller ved den hjemlige arne.

Frøen i brønden og verdenshavet

Er højskolen sekterisk? lød spørgsmålet, og en ikke helt ukendt mand fra det heller ikke ubekendte Askov forsøgte at besvare det. Herunder brugte han et billede, der skulle stamme fra Kina, og som gik ud på, at det ikke var sikkert, at den frø, som befandt sig i en brønd, kunne udtale sig med nogen sikkerhed om verdenshavet — ja, måske endda ville benægte dettes eksistens.

Mangler man horizont, sa'e manden, kan man let blive sekterisk. Nogle bliver afholdsmænd, andre vegetarianere!

Lad os stige ned til frøen, der for den sags skyld godt kan være en tudse — den har sådan nogle kønne øjne —, og lad at prøve at se opad.

Er brønden tilstrækkelig dyb, vil den byde på den kæmpefordel, det er at kunne iagttage stjernerne selv ved højlys dag. Måske ikke mange stjerner, i hvert fald ikke ad gangen, til gengæld kommer og går de over synsfeltet med en vis regelmæssighed, som måske kan virke inspirerende på såvel frøer som os andre.

Men stjernerne på deres gang interesserer måske slet ikke i Askov, i hvert fald har man øjensynlig ikke fået øje på Vega, som dog menes at være os temmelig nær, og som har en vis navnemæssig forbindelse med vegetarisme for ikke at anvende det besværlige »vegetarianere«, som manden gjorde.

Højskolemanden var i stor tvivl, hvorvidt man i de kredse burde vende tilbage til den gamle bragesnak fra Grundtvigs tid, eller man skulle søge at bygge en ny tids skole op på diverse andre principer — i hvert fald var han som så mange andre i vildrede uden noget fast ståsted.

Og endda havde han råd til at slynge et begreb, om hvis sande natur han øjensynlig ikke havde gnist af viden, ud til lytterne som eksempel på, hvordan folk kan blive sekteriske, når de mangler horizont.

Hvis man fortalte manden i den brønd, der hedder Askov, at vegetarismen betyder et livsvigtigt princip for millioner af mennesker og har gjort det i over 3000 år, havde han sikkert endnu en floskel tilovers, og begyndte man at fortælle om, hvilke »store ånder« der gennem tiderne har hyldet vegetarismen, ville han vel imødegå disse påstande med, at Grundtvig ikke var vegetar, og at den slags ikke ligger for danskere.

Og selv om vi må erkende, at begge dele kan være rigtigt, var det nok alligevel klogt, om den store åndshøvdings udvalgte bannerførere

i radioen havde ført en lidt mindre hoven tale og ved lejlighed satte sig en smule ind i problemet. Det kunne jo da hænde sig, at han blev så grebet af ideen — det er der andre, der er blevet —, at han ikke længere behøvede at mane den gamle bragesnak af graven for at få fat i et fast holdepunkt i tilværelsen!

Der følger nu engang et vist ansvar med at være fører for ungdommen, og vi får tid efter anden serveret rigeligt med floskler fra anden side.

Hvad sagde ikke Rousseau? Vegetarismen er den største tanke, der er fremme i tiden.

Det ord er der perspektiv i — også frøperspektiv!

Chr. Venø og brevduerne

Øje for øje og tand for tand, siger fiskeskipper Chr. Venø, Esbjerg, på egne og 200 andre fiskeres vegne og ønsker denne leveregel anvendt på brevduefolkene, så de får samme behandling, som de udsætter deres dyr for. Det er gammeltestamentlig hårdt, men....

Fiskeskipperen kalder brevdueløbene for ondartet dyrplageri og fortæller om, hvordan udmattede, halvdøde brevduer lander på kutterne hver eneste mandag og tirsdag sommeren igennem, mens hundreder af andre ikke er så heldige, men omkommer i havet.

Fiskeskipper Venø fortæller i artiklen om to dødtrætte duer, som en stormvejrsdag faldt ned på hans dæk.

Med en sidste kraftanstrengelse flyver de over rælingen, en stor og en lille due, som ser ud til at have opgivet livet. De ligger stille et øjeblik. Så rejser den store sig og får med næb og den ene vinge puffet den lille på benene og slæbt den hen i læ af nedgangen til folkelukafet.

Vi standser maskinen, så kutteren ligger stille, mens to mænd går hen og bjærger de medtagne dyr, som ikke engang forsøger at flytte sig. De har begge aluminiumsringe om det ene ben med bogstaverne DAN og en rød gummiring om det andet.

Kutteren bliver atter bragt i fart, mens en af folkene anbringer de to dyr i en trækasse med lidt vand i en daase, en håndfuld ærter og et halstørklæde til at sove på.

Kunne jeg bare beskrive den rørende lille scene, der derefter udspilledes, ville enhver læser forstå, at sådanne dyr bruger man ikke til hensynsløse væddeløb og totalisatorspil.

Da de to duer var faldet lidt til ro, rejste den store sig, vaklede hen og bredte sin ene vinge ud over den lille due, mens den forsigtigt skubbede den hen til det uldne tørklæde. Derefter gik den hen og drak lidt vand, fyldte sit næb og gik tilbage for at give den lille noget at drikke, hvorefter den igen dækkede den med vingen.

Skipper Venø fortæller videre, at han to gange har fået duer om bord, der har lagt æg, og også duer, der er døde af udmattelse. Til tider har der været hele fem duer om bord på rekreation på en enkelt tur, og alle er frivilligt blevet på kutteren, til den nåede havn.

Lever og dør vi med en øl i hånden?

Kendt svensk forfatter, redaktør Gustaf Näsström, har skrevet bog om Danmark, illustreret af Ebbe Sadolin

— Hvor har De så fundet landets smukkest? spørger Berl. Tid.

— Først må jeg erklære København min kærlighed, denne by er ikke til at komme udenom. Andre steder, jeg berømmer, er Lellinge skov ved Køge, med sine dybe slugter i vældige bøges akvariegrønne skygger, det dejlige Christiansø, Helsingør, Christiansfeld og Ribe. I sidstnævnte by traf jeg på hotel Dagmar Martin A. Hansen. Vi drak øl sammen en lang nat, og jeg fik meget, meget mere at vide om landet Danmark, og jeg forstod mange ting bedre efter disse sære nattetimer. — A propos øl, det gode danske øl. Det var i 1951, jeg var i København i anledning af Ny Carlsbergfondets jubilæum. I haven ved Carlsbergmuseet står en kvindestatue, hun spejder med højre hånd over øjnene, i hvilke man aner et længselsfuldt udtryk. Ved den skønnes fødder var den dag anbragt og glemt en guld-eksport. Om jeg nu var folkepsykolog, ville jeg definere: — *En dansker er en person, som fødes, lever og dør med en øl i den ene hånd og en cigar i den anden. Hvis cigaren er en cerut, er danskeren af hunkøn. Virker de (Danmarks indbyggere) tilfredse med sig selv og livet, beror det på, at de med forenede anstrengelser har drukket sammen til Glyptoteket og de to Carlsberg-fonds 85 millioner kroner, og røget sammen til Hirschsprungs museum.*

— Kan De ellers pege på noget karakteristisk for Danmark?

— Jeg kan nævne en kuriøs forskel mellem Danmark og Sverige. Tænk på salmen: — Den signede dag med fryd vi ser / af havet til os opkomme. — Således synger I her i det flade land, hvor solen står op over den lave horisont, medens det hos os hedder: — fra himlen til os nedkomme.

Proprietær Røhr Lauritzen, der daglig har ca. 20.000 svinemord på samvittigheden — hvis han da har en sådan — udtaler, at de nye demonstrationsbrug for svin måske er den nyttigste foranstaltning, landet overhovedet har fået for Marshall-pengene.

Professor Clausen er meget positivt indstillet overfor anvendelsen af ensilerede sukkerroer til svin. Under gæringen udvikles der så meget alkohol, at svin, der får 7 kg ensilage daglig, konsumerer en alkoholmængde, der svarer til en halv flaske snaps daglig.

Ikke underligt, at de er blanke og kønne, trives godt og har krølle på halen, siger professoren. Grisene har også været spiritusprøvede og bestod mærkeligt nok med glans.

Der må åbenbart være adskillige områder, hvor der gør sig forskelligheder gældende mellem de to og de firbenede, selvom sidstnævnte ofte nok fremholdes som vore — i ernæringsmæssig henseende — nære slægtninge.

24 minutters arbejde

kræves der hver dag for blot at *passe* en ko i en middelstor besætning og med anvendelse af i hvert fald en del tekniske hjælpemidler.

Det er et højfornemt udvalg, som har afgivet beretning om disse tidsstudier. Foruden det landøkonomiske driftsbureau,, udvalget for tids- og bevægelsesstudier, mekaniserings- og bygningsudvalget har man været i samarbejde med landbrugets informationskontor.

Så megen lærdom kan der ikke mobiliseres, når det drejer sig om havebrug. Stort set véd man så godt som intet om dettes problemer, men det menes dog, at de samme 24 minutter anvendt til dyrkning af sunde og gode fødemidler vil kunne dække en persons behov pr. dag.

Hvor mange minutter der desuden medgår til at fremstille de kolossale mængder af foder, som ovenomtalte ko forbruger, står nok at læse i andre os ubekendte værker samtidig med oplysninger om, hvor store arealer og virkemidler der udkræves for at holde liv i koen.

Det synes, som om menneskene først og fremmest er interesserede i så stort besvær som muligt, så der kan blive noget at bestille for flere og flere udvalg og kontorer.

Det falder kun de færreste ind, at der kunne frigøres uanede mængder af tid og jord ved at eliminere koen og gå til produktion af planter til direkte forbrug.

Når »spildprocenten« i en virksomhed findes at ligge omkring 75—85%, skulle man synes, at der må være noget galt, men det er altså undgået de førbemeldte udvalgs vagtsomme øjne.

Lad os få tids- og andre studier over, hvad der kræves ved *fornuftig* anvendelse af de nævnte faktorer: Tid og jord, der jo dog er af væsentlig betydning for vor eksistens.

Som de dog kan hitte på

Sovjet-leksikon kalder Gandhi »forræder«

Indien har henledt Sovjetunionens opmærksomhed på en urigtig karakteristik af Mahatma Gandhi i den sidste udgave af det sovjetrussiske konversationsleksikon.

Gandhi, som i 1948 blev myrdet af en fanatisk hindu, betegnes i konversationsleksikonet som »en reaktionær, der forrådte det indiske folks interesser til den britiske imperialisme«.

Den indiske regering har særlig over for den sovjetrussiske ambassade henvist til en passus, hvori det hedder, at den indiske leder »efterabede asketerne« i sit private liv, og at den rolle, han spillede inden for den indiske frihedsbevægelse, var et forræderi mod den indiske middelklasse og de liberale jordbesiddere.

Den indiske regering har meddelt sovjetregeringen, at en sådan falsk karakteristik er fuldstændig i modstrid med det venskab med og den respekt for Indien, som Sovjetunionen eller har givet udtryk for.

Hvalindustri

Såfremt De til sommer møder en hval, der svømmer rundt med en 25 cm lang stålpil i det kødfulde rygparti, så kan De gøre regning på at få en ducør udbetalt af admiralitetet i London — forudsat at det lykkes Dem at snappe pilen, og at De indsender den med oplysning om tid og sted for mødet.

Zoologer og andre videnskabsmænd har nemlig fundet ud af, at man véd alt for lidt om hvalernes trækveje fra ynglepladserne til de arktiske eller antarktiske farvande, og derfor sejler der nu hurtiggående fartøjer rundt forsynede med specialkanoner til udskydning af de ovennævnte stålpile, ved hvis hjælp man håber at kunne indhøste værdifuld viden såvel for zoologien som for hval-*industrien*.

Man har altså en hval-*industri*.

Ja, hvorfor ikke nævne tingene ved deres rette navn? For fremtiden bør man ikke tale om svineopdræt o. l., men simpelthen svineindustri, for det er jo det, det er.

Så behøver man overhovedet slet ikke at beskæftige tanken med, at det er levende og for størstepartens vedkommende højtstående skabninger, der danner grundlaget for — industrien.

»Sport«

At voksne mennesker — såfremt de altså er det — går til 6-dages løb, kan synes uforståeligt, men at tusindvis af børn samles sammmen til særlige forestillinger, virker utroligt.

Her skal de altså — sammen med rytterne — indånde den særlige »atmosfære« + tobaksrøg og hvad der nu ligger i luften.

At »feberen« slår mindst lige så godt an som mæslinger og andre børnesygdomme, ses af den offervillighed, som blev lagt for dagen, da én af stjernerne kom ud for et mindre færdselsuheld og måtte holde sengen. Det var kilovis af penge, der af børnene blev ofret til vor tids guddom — (for det er for svagt at tale om vor tids helte).

Det meddeles endog, at de voksnes tårer flød i strømme, da den tilskadekomne atter viste sig i arenaen.

Også ved disse forestillinger har det vist sig, at radio og fjernsyn kan anvendes som »kulturspredere«.

Under folketingsdebatten om forhøjelse af tipspræmierne udtalte Holger Brodthagen:

— Jeg har ikke noget imod, at store, stærke mænd vil løbe rundt under tag og pjatte med en fodbold — men jeg har noget imod, at de over for svage kommunalbestyrelser propagerer for, at det er en kulturfaktor, at de gør det! Den kultur-propaganda har gjort mange svage i knæene over for krav fra idrætten, men det er ved at være en moderne udgave af kejserens nye klæder. Jeg kender det indefra, og som sportsreferent har jeg fra utallige generalforsamlinger kendskab til bagsiden og kan sige, at det ikke altid er kultur, der tales om her.

Brodthagen blev imødegået af bl. a. Halfdan Hendriksen, Arnth Jensen

og Lars M. Olsen, der sagde, at Brodthagen var en enlig svale. De fandt, at han skød langt over målet, og Halfdan Hendriksen mindedes sammenhold og idealisme fra hans fodbolddage.

— Ja, svarede Brodthagen, idealismen *har* været rådende, men jeg vil jo netop gøre opmærksom på, at idrætten er ved at *miste* dette præg.

Bertel Dahlgaard: Spillelyst er en ulykke for tusinder af hjem, og spillementaliteten er taget jævnt til, siden tipningen indførtes. Hvor meget koster tipsadministrationen?

Kampmann: Centraladministrationen af tipningen koster 2,5 mill. kr. og distributionen af kuponerne 4,5 mill. kr.

Bertel Dahlgaard: Tak! Jeg kendte tallene, men synes, finansministeren herfra skulle oplyse, at tipsadministrationen koster 7 mill. kr., saa befolkningen kan tænke over Oxenstiernas ord om, med hvor megen visdom verden regeres.

Eller hvad skal man mene om denne spiseseddel fra Idrætsbladet: »Yde siger: Fodboldlivet er det eneste liv, der er værd at leve«.

Når vinteren strenges

og nøden banker på i mangt et hjem, er det en lov, at man ikke taler om den slags ting eller skriver derom i aviserne. Disse overfyldes derimod med dramatiske reportager om de nødlidende fugle i skov og ved strand, og der startes storstilede aktioner til gavn især for de sidste, og hvis en mand kommer til at sige nogle nøgterne ord om disse ting i radioen, så kan han vente at blive udsat for noget meget slemt.

Ja, sådan omtrent sagde Poul Henningsen i radioen, og ingen kunne være i tvivl om, at det drejede sig om Chr. Torpes interview med en strandjæger fra Dragør, som ikke i nogen måde lagde skjul på, at han og kolleger var utilfredse med, at de små ænder ikke længere måtte betragtes som mad — de skulle tværtimod mades.

Fra sin sygeseng udsendte den betrængte Torpe et forsvar for sin handlemåde og raillerede over, at der blandt det ikke særligt tænkende publikum findes to opfattelser af jagt: Jægeren, der er udstyret fra top til tå i et eller andet af vore store magasiner for jagt og fiskeri, og hvor man får alt i mordvåben og alt i det rette gentleman-udstyr lige til fjeren i hatten! Det er den jæger, der almindeligvis fortæller, at jagt driver han kun for at færdes i naturen, ikke for at dræbe dyrene. Næ, farmand er da et rart og elskeligt menneske, der ikke kan gøre en kat fortræd.

Den anden er erhvervsjægeren — bæstet, der virkelig dræber dyrene! Den bonde eller fisker, for hvem en hare eller fugl i gryden virkelig betød eller endnu betyder noget. Tænk — det uhyre!

Det, som er forargeligt, siger Torpe, er, at man stadig vil opretholde den forestilling om jagt, at den kun er dels litteratur (dog at Kaj Munk her som på anden vis er lovlig dristig!), dels ufarlige udstyrsskytter fra jagt- og fiskerimagasinet!

— — — Så langt, jeg som dreng husker tilbage — det er stadigvæk Torpe, der taler — flygtede jeg hjemmefra, når julegrisen skulle slag-

tes, for ikke at høre dens skrig. Det forhindrer ikke, at der den dag i dag slagtes tusinder af julegrise på samme måde. De stikkes liggende på bunden af et omvendt kar. Men der er nogen, der ikke vil have talt derom. Og tror, at det så ikke eksisterer.

Og så slutter han: Det er en gammel erfaring for enhver pressemand, der interesserer sig for disse emner, at så snart den brede offentlighed får den opfattelse af jagt, at der virkelig er tale om liv og død, så flammer forargelsen mod himlen, så varmen er nær ved at smelte de våde skyer, som dyreværnshysterikerne har anbragt sig selv på!

Johanne igen

Den typiske dansker er fed, tandløs, rundrygget, platfodet og forstoppet, siger hun.

Lad være, at det er lige så sandt, som det blev sagt, men så begik hun den brøler at fremdrage de gamle vikinger som eksempler på kraftkarle fulde af gå-på-mod, eventyrlyst og erobringstrang. De var stærke og stoute og levede sundt, påstod damen, men her giver hendes mere historiekyndige kolleger hende tørt på, idet de kan bevise, at de så stoute, højt roste kraftkarle var både små og hjulbenede, og selv om der ikke findes nogen statistik fra den tid, må det formodes, at gennemsnitslevealderen næppe nåede de 40 år.

En medvirkende årsag hertil var nok den, at de »levede stærkt« og manglede mulighed for at bekæmpe f. eks. tuberkulose. Det saltede flæsk — som udgjorde en stor del af vinterkosten — gav dem nok en vom, men ingen vitaminer.

Det skader aldrig at kende lidt til sit fags historie, især hvis man vil anvende stof herfra i agitationen.

Tobakkens antabus

går sin sejrsgang over hele Jorden, og vi vil oprigtig håbe, at den lille pille holder, hvad den lover.

Men vi kan ikke tilbageholde et lille spørgsmål til den ene af opfinderne, dr. A. Rosenberg, formanden for Tobakkens Bekæmpelse: Nu er medicinen vel ikke værre end sygdommen?

Efter hvad det meddeles, virker pillen ikke alene ved, at rygeren ikke synes om tobakkens smag efter indtagelsen af medikamentet, den slags har man kendt tidligere, bl. a. svage opløsninger sølvnitrat, men også ved, at visse af pillens stoffer virker direkte på centralnervesystemet og derved ophæver den indre trang til nikotin.

Nu er det vel ikke således, at samme centralnervesystem påvirkes i samme skadelige retning som af selve nikotinen? I så fald minder kuren om bjørnen, der ville befri sin herre for en generende myg, men kom til at knuse hans hoved.

Dr. Rosenberg bedes venligst svare på dette lille — forhåbentlig ikke drilagtige — spørgsmål.

Der sker immervæk noget nyt

Som andet steds meddelt har formanden for Den personlige friheds værn, prof. Thomsen, fundet ud af, at man ved hjælp af alkohol kan få de folk, som på grund af en alderdomslidelse er kommet til at halte eller gå skævt, til igen at gå lige.

Hidtil har man dog ment, at alkohol havde betydelige egenskaber i modsat retning.

Vi har også hidtil gået i den »vildfarelse«, at ophobning af urinsyre i blodet ikke var gavnligt, men også her må vi, hvis vi skal fæste lid til en artikel i Berlingske Tidende, til at skifte standpunkt.

Det er hr. Rechendorff, der citerer det engelske tidsskrift *Nature*, hvor den ungarsk-fødte prof. Egon Orovan stiller spørgsmålet:

Hvorfor har mennesket i så afgørende grad hævet sig over alle andre skabninger? Fra Darwins dage har vi en almindelig ramme for forståelsen af menneskets fremkomst, siger Orowan, men rammen er langtfra fyldt og forståelsen derfor mangelfuld. Skal vi forestille os, at en række tilfældigheder har været afgørende, og at menneskeslægtens fremskridt er sket, som det går med bolden i legetøjsspillet, der ved stød mod forskellige pinde havner enten her eller der? Eller findes der et afgørende vendepunkt i udviklingen, positivt påviseligt.

Prof. Orowan mener ja. Han støtter sit synspunkt på kendte fysiologiske fakta. Af alle pattedyr er mennesket det eneste, hvis legeme ophober urinsyre. Denne syre har den særlige egenskab at være hjernestimulerende, fremmende for hjernens aktivitet, ligesom koffein og tein er det. Dette har spillet en altbestemmende rolle for mennesket. Tanken er som bekendt udnyttelse af tidligere erfaringer med henblik paa fremtidige muligheder. Den træder hos mindre udviklede skabninger i virksomhed, når det er nødvendigt .... hos højere også, når ikke nødvendigheden ligger lige for. Iflg. Orowans teori er sammenhængen altså kort og godt: dyret har ikke urinsyre til at stimulere hjernen til aktivitet, hvis ikke ydre omstændigheder byder .... Menneskets urinsyre gør mennesket tænkende også i perioder, hvor ikke krav udefra forårsager tankegang. Denne fysiologisk grundede indre trang er altså moder til al højere tænkning, alt studium, al filosofi, al kunst og kultur.

Dyrene bogstavelig talt falder i søvn, når de ikke har noget at tænke på. Menneskets urinsyre holder det tankevågent. Derigennem har det chancen for at tænke sig til yderligere stimulanser og at skaffe sig dem. Orowan siger, at millioner af mennesker i vor generation skylder deres karriere, deres stade, ja, mange endog deres liv til medikamenter som koffein og theobromin, indtaget f. eks. under erhvervelse af kundskaber som ved eksamen eller før en lang og trættende tur ved et rat. Det er en almindelig opfattelse, at den kraft og det initiativ, der udmærker beboerne i udstrakte industriområder, skyldes den udbredte nydelse af kød. Kun en del deraf er nødvendig for opretholdelsen af det fysiske liv. Det er sandsynligt, at kødspisningens virkning har sammenhæng med blodets høje koncentration af urinsyre. Videre er det sandsynligt, at adskillige af de sygdomme, der tilskrives tilværelsens tryk, i virkeligheden

skyldes højt tryk af urinsyre, der ikke opfordrer til eller blot tillader tilstrækkelig hvile. Hvorefter altså den velsignelse, som syrens stimulans i starten gav mennesket, til sidst kan blive dets forbandelse.

Sandelig et verdensperspektiv af uhyggeligste dybde!

Hvad vil vegetarerne?

Hvad er vegetarer for nogle mennesker? Er det en sekt, en organisation eller nogle forskruede særlinge? — Nej — de er ingen af delene! Vegetarer finder vi i alle samfundslag og i de religiøse bekendelser i alle lande. De er fornuftige, omgængelige mennesker, der ikke vil vække opsigt, eller tvinge nogen til noget; skønt vegetarismen, til gavn for menneskeheden, fortjener at blive meget mere kendt, end den er det i dag.

Vegetarerne spiser ikke kød, fordi det er usundt; i stedet for spiser de frugt, grønsager, grønne blade, nødder, fuldkornsprodukter og drikker naturrene frugt- og plantesafter, mælk, naturlige mineralvande og alm. rent vand.

Som følge af denne sunde ernæring forsvinder, ganske af sig selv, trangen til alkohol, tobak og andre giftige produkter. Vegetarer i alle samfundslag, ikke mindst videnskabsmænd, vegetar-læger, præster, gartnere, sportsfolk, kort sagt mennesker i alle livsstillinger, er det levende bevis for, at den vegetariske levemåde fører til sundhed.

Mange sygdomme kan, gennem vegetarisk kost, lindres, ja endog i mange tilfælde fuldstændig helbredes. Mange beviser har man for, at den vegetariske kost virker slankende på for fede mennesker, når de i længere tid omhyggeligt har gennemført denne levevis.

— — — Ovenstående er et uddrag af en tryksag, udsendt fra Dansk Råkost-Vegetarskole og Pension, tidligere Råkostskolen i Helsingør.

Os synes det, at der ligger ligesom en tilnærmelse i denne navneændring.

Forædling eller destruktion?

Som regel er det VT, som påtager sig den opgave at gøre opmærksom på det uhyre spild, der finder sted ved den såkaldte forædlingsproces; men nu har også en af landbrugets egne mænd, forstander Helge Drewsen, Borris, været inde på det samme, idet han i et foredrag har slået fast, at hvis der af et givet jordareals planteudbytte kan leve 100 mennesker, kan der, hvis arealets produktion omsættes gennem kvægholdet, kun leve 25 mennesker. Omsættes foderet gennem svineholdet, bliver der kun føde til 20 mennesker, og omsættes produktionen gennem fjerkræet, bliver det helt galt, idet der så kun kan leve 10 mennesker af det givne areal.

Det er det, man med et smukt navn kalder forædling, sagde forstanderen — måske burde det snarere kaldes destruktion.

Ikke desto mindre benyttede han ovenstående som indledning til et »meget instruktivt« foredrag om *økonomisk* fodring af kvæg.

Ørkenvandring

til at overvære filmen: Frysning af grønsager, men den var ombyttet med »Frysning af kød« — oven i købet i morderisk røde farver.

Hvorvidt det fortsat er skik at lade børn overvære selve slagtningen, fik vi ikke at se, men udskæringen af de døde dyrekroppe så ud til at interessere de små. Der skal dog en vis afstumpethed til, før de voksne indvier modtagelige sind i disse »mysterier«, men der er øjensynlig ikke sket fremskridt i denne sag, siden Aakjær og andre skrev om den store dag, da grisen skulle slagtes.

Man sidder og undrer sig over, hvad der går på en høne af korn og arbejdsindsats, før dens stakkels skrog er færdig til at indpakkes i kostbart hylster af plastic for derefter at skulle bringes til fryseriet, hvor betjening og elektricitet heller ikke er ganske gratis, for så til sidst at blive hentet og stillet på familiens bord. Og så er hele filmen endog et produkt af et »produktivitetsfond«.

Men disse tanker strejfede næppe ret mange af de prominente personer, der overværede forestillingen — i hvert fald var de eneste hørlige reaktioner, når resultatet forelå, lydelige synkebevægelser, der ville have gjort en hund eller andre kødædende dyr ære.

I denne ørkenvandring var der kun et eneste lyspunkt: Da den agerende husmoder var ved at afslutte arbejdet med hønens indpakning ved at udfylde en mærkeseddel med bl. a. afsenderens navn og andre oplysninger, bemærkede jeg til min sidemand, at det såmænd var sært, at ikke også hønens navn skulle med.

Nej, var det prompte svar, det skal hurtigst muligt glemmes, for ellers bliver den ikke spist!

Tak for de ord! De viser, at der alligevel er noget godt og oprindeligt på bunden af det tænkende menneske, men det er så sjældent, det kommer frem til overfladen.

Køkkenkrogen

Kartoffelgratin.

10 store kartofler rives groft, 1 stort løg skæres i skiver, og et stykke ost rives groft (ca. 2 dl ialt).

Disse tre ting lægges lagvis i et lavt gratinfad med margarineklatter og lidt salt.

¼ l fløde hældes over det hele, og retten bages i en jævn varm ovn i ca. ½ time.

Serveres med tomttsauce eller blot en flaske tomatpuré og en flaske tomatketchup.

Kartoffelæblekage.

300 g kogte kartofler moses og bages op i en gryde med 65 g margarine. 3 æggeblommer røres godt med 150 g sukker, tilsættes derefter

1 stor tsk. reven citronskal samt saften af 1½ citron, hvorefter det røres i den afkølede kartoffelmasse.

250 g rå æbler i tynde skiver blandes i dejgen, som tilsidst tilsættes de 3 piskede æggehvider.

Bages i gratinfad i 1 time ved jævn varme eller i gasbageformen i ca. 5 kvarter.

Serveres kold med flødeskum.

Kartoffelpandekager.

10 store kartofler skrælles og rives mellemgroft. Safter de meget, hældes lidt af væden fra. Massen samles med 2 hele æg, krydres med reven citronskal. Bages på panden i små pandekager i meget varm olie. Serveres med æblemos.

E. Pille.

Porresuppe: 6—8 porrer skæres i små stykker, det halve af det grønne tages med. 2 l kogende vand hældes på, lidt salt, det koger 10—15 min. 1 kg kartofler skæres i skiver, koges møre, piskes til en lind mos, det kommes i porresuppen, 1 Vitamon og lidt smør. Suppen serveres rygende varm med knækbrød eller fuldkornsbrød til. Efterret æbler, kogte eller bagte hele, med cremesauce.

Løgsuppe. ½ kg findelte løg koges møre i lidt olie eller marg. 2 l kartoffelvand, en spskf. havregryn, 2 Vitamon, smages til. Kogetid kun få min. fuldkornsbrød eller ostesnitter spises til.

Salon culinaire 1956 i London har uddelt såvel guld- som sølvmedaljer og andre præmier for de vegetariske retter, hvis afbildninger ser voldsomt flotte ud til trods for, at farverne mangler.

Det er os ikke muligt at gengive reelle opskrifter, men vi skal lige nævne nogle af de ingredienser, som i dag indgår i englændernes præmieretter — om ikke for andet, så for at undres over alle de sjove ting, de har, men som vi ikke træffer på i nærmeste butik: oliven, valnød, avocado pærer, pralbønner, turnips, ananas, endivien, tranebær, kastanier, pinjekerner o.s.v.

Desuden indgik i flere af retterne æg og mælk samt ost, julesalat, ærter, nødderuller, glacerede tomat-moulds med skiver af gulerødder, champignon, spinat, rødkål, agurk, salat, bladselleri, rødbeder, æbler, grapefruit, appelsiner, blomkål, persille o.s.v.

Afholdshotellet - Vegetarisk køkken

Værelser, enk. 6 kr., dobb. 12 kr. Ingen drikkepenge. Telefon 2 77 25. Nørre Allé 30, Århus.

„Dansk Råkost-vegetar skole og pension

Kongevejen, Helsingør

FORLANG PROSPEKT

Foreningen til Værn for Værgeløse Dyr

opretholder i samarbejde med politimyndighederne et dyreinternat for hjemløse dyr.
Modtager og undersøger dyrplagerianmeldelser.
Årskontingent 5 kr., medlemsbladet »Dyrets Værn« tilsendes medlemmerne gratis.

Indmeldelser modtages af internatet, Peter Bangsvej 32, Go. 4329

Man kan leve af grønsager - men ikke uden!

Skodsborg produkter!

De kan altid være sikker på de bedste varer, når De vælger Skodsborg produkter

De anbefales: Skodsborg corn flakes - granola - Skodsborg kaffeerstatning - æbleblade-te - glutenola - carno - bønnesteg - linsepostej - veg. leverpostej - veg. fiskebudding - linser i brun sauce - sojabønner i bouillon - nuttolene - protose. Kiks: Grahams, havre, vanille og nødde. Skodsborg lyn sauce pulver: På to minuter kan man fremstille en sundhedsmæssig, delikat brun sauce. Skriv efter vareliste! Spørg efter vore varer hos Deres handlende!

Den Sanitære Fødevarefabrik
Baldersgade 14, Kbhvn. N., TAga 289

Gør Deres indkøb i „KONSUM"

Alt for vegetarer, specielt råkost.

Altid friske grøntsager og udsøgte frugter til billigste priser.

Endvidere alt i kolonial, kaffe, konserves, smør og æg direkte fra landet.

Aflæg forretningen et besøg - ingen købetvang - eller ring til os.

Vi sender varer over hele byen, og vi garanterer Dem hurtig og høflig ekspedition.

„KONSUM"
v. CHR. PEDERSEN
Telf. Luna 2502 . Rolighedsvej 9 . København . Telf. Luna 2502

Søger De hvile

og afspænding under rolige forhold, da er KOSMOS FERIEHJEM på Billingen i Sydsverige det rette sted for Deres ferie. Biologisk vegetarkost. Rytmisk gymnastik. Foredrag over Martinus' åndsvidenskab. Pensionspris 10—13 svenske kroner. Adresse: Varnhem.

Maanedens fagbog:

Johs. Tholle:
Det blomstersmykkede hus.
Pris kr. 11,35.
kan bestilles i enhver boghandel

Alm. dansk Gartnerforenings Bogforlag,
Anker Heegaardsgade 2,
København V.

Svensk Lini holder maven i orden

Regelmæssig afføring opnaas nu uden brug af afføringsmidler ved hjælp af det nye svenske præparat Lini, som er et af hørfrø og laktose præpareret næringsmiddel der regulerer paa naturlig maade

Lini har en vidunderlig virkning paa maver, der driller, og er let at tage: 1 spiseskefuld af pulveret et glas varmt vand om morgenen. Kan ogsaa stros paa tykmælk eller tilsættes grød salater, desserter etc. - Svensk Lini faas hos materialister og i specialforretninger eller bestilles direkte (gerne frimærker) hos generalagentur for Danmark F. F. Gønget & Co., Evanstonevej 12, København-Hellerup tlf. Ryvang 9112
Pris pr. karton kr. 3.85

PROVINSENS

største specialforretning for *RÅKOST, VEGETARKOST, REFORMKOST, URTETHE* m. m. klarer Deres indkøbsproblem ved vore daglige forsendelser over hele landet.

Franco bestillingskort og gratis opskrifter og brochurer tilsendes gerne på forlangende.

Ernst Hansen
etabl. 1877
Nørregade 28 . ODENSE . Tlf. 242

RÅSTRUP KURSTED

(ved Christiansminde, Svendborg)

modtager gæster til ferie, hvile og behandling

Anna Ullerup Haahr - Svendbg. 755

LIVOL

Hvidløgs-bær

giver sundhed og velbefindende. Indeholder det friske hvidløgs bestanddele. Uden smag og lugt. 180 stk. — nok til en måneds forbrug . **2.50**
Kurpakning med 540 stk. kr. 6,50
Fås hos købmænd og materialister

Fås også i Råkostdepotet

SKODSBORG
BADESANATORIUM
Fysisk-diætetisk kuranstalt med medicinsk klinik.
Behandling af reumatiske lidelser, sygdomme i mave og tarm, stofskifte, hjerte og nervesystem m. m.
Forl. prospekt. Tlf. Skodsb. 200

Dansk Vegetarisk Forening's
litteratur

C. V. Pink: „Hvad moder og barn bør spise" 0,50

Kostplan for en uge med opskrifter. 0,50

Portofrit — betaling kan sendes i frimærker.

Lær esperanto,

det andet sprog for alle. Let at lære, udbredt over hele Jorden. I Danmark afdelinger i de fleste byer. Komplet korrespondancekursus 10,- kr. Nærmere oplysninger hos

Esperantistforeningen for Danmark,
Knud Aa. Andersen, Onsild.

Skodsborg Restauranten
er stedet, hvor Deres sundhed opbygges gennem
vegetarisk mad
råkost — diæter
Frokost - middag - à la carte
Åben mandag—torsdag incl. kl. 11—19
Lukket lørdag.
Telefon PAlæ 8855
St. Kongensgade 36—38, mezz.

Det ny
»Sol og Sundhed«
Det kendte danske nudistblad er nu betydeligt forbedret — og De bør sikre Dem et prøvenummer. Kr. 1,50 (frimærker).

SOL OG SUNDHED,
Dynkarken 2 . Århus

ALT TIL
råkost - vegetarkost - Waerlandkost
Kompostdyrket frugt og grønt
Central 62
Råkostdepotet
Gothersgade 129
København K.

Vegetarer på Fyn!
De går aldrig forgæves efter Skodsborgs produkter i
TORVEGADES OSTEHUS
ODENSE :: Tlf. 883

Køb og anvend foreningens mærkater. De sælges i pakker à 30 stk. for 1 kr. portofrit. Foreningens emblem („Vegetarnålen") kan igen købes à 2,50 kr. Frimærker kan modtages som betaling.

FOLKEBLADETS BOGTRYKKERI – RINGSTED